

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa konkurentsivõimelisema puidutöötlemis- ja mööblitööstuse võimalused ja väljakutsed” (omaalgatuslik arvamus)

(2012/C 24/04)

Raportöör: **Josef ZBOŘIL**Kaasraportöör: **Patrizio PESCI**

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee otsustas 20. jaanuaril 2011 vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 töötada välja omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

Euroopa konkurentsivõimelisema puidutöötlemis- ja mööblitööstuse võimalused ja väljakutsed

(omaalgatuslik arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööstuse muutuste nõuandekomisjon võttis arvamuse vastu 27. septembril 2011. Raportöör oli Josef ZBOŘIL ja kaasraportöör oli Patrizio PESCI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 475. istungjärgul 26.-27. oktoobril 2011. aastal (26. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 120, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa puidutöötlemis- ja mööblitööstuses (samuti paberimassi- ja paberitööstuses) kasutatakse peamiselt looduslikku taastuvat toorainet, nimelt puitu, ja see etendab rohelist majanduses edendamisel olulist rolli. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on märganud, et kahjuks on ELi poliitikate ja algatuste teatud osade vahel praegu mõned põhimõttelised ebakõlad, millel on tõsised tagajärjed metsatööstuse konkurentsivõimele ja kasumlikkusele.

1.2 Kõnealusel sektoris avaldab puidule teravat konkurentsi-survet taastuvenergia sektor, kus toetuste ja muude meetmete abil soodustatakse biomassi kasutamist (puit on üks peamisi kütuseid, mida biomassi tootmiseks kasutatakse). On ka probleeme seoses investeeringute, teadusuuringute, koolituse ja noorte töötajate ligimeelitamisega ning riigihangetega seotud halduspiirangud. Peale selle on mööblitööstuses tegemist dramaatilise hinnatõusuga, mis puudutab tooraineid nagu nahk, plastmass, looduslikud kiud ja naftaderivaadid.

1.3 Komitee kutsub ELi ja liikmesriikide institutsioone üles tõsiselt vaeva nägema, et kohandada ja kujundada õiguslikku raamistikku, mis ergutaks konkurentsi ja aitaks parandada juurdepääsu sellele puidutöötlemis- ja mööblitööstuse ning paberimassi- ja paberitööstuse toorainele. Komitee tahaks meenutada vajadust põhjaliku uuringu järele, milles käsitletak puidutoormega varustamise probleeme metsatööstuses ja taastuvenergia sektoris (biomass).

1.3.1 Komitee innustab komisjoni koostööd tegema metsa-/puidutööstusega, et pakkuda välja sobivad ja konkreetset meetmeid eelnimetatud probleemide lahendamiseks. Koostöö

hõlbustamiseks soovib komitee moodustada mitteametlik neutraalne institutsioonidevaheline eksperdirühm „Puit kui kestlik tooraine”, kes oleks samuti ühenduses asjaomaste sidusrühmadega. Tööstuse muutuste nõuandekomisjon on loomulikult huvitatud selle eksperdirühma töös osalemisest.

1.4 ELi uuring „EUwood”⁽¹⁾ näitab, et puidu tarbimine energia tootmiseks kasvab eeldatavasti 346 miljonilt tihumeetrilt 2010. aastal (3,1 EJ) 573 miljonile tihumeetrile (5 EJ) 2020. aastal ja võib kasvada 752 miljoni tihumeetrini (6,6 EJ) 2030. aastaks. Need tulemused põhinevad oletusel, et puidu osakaal taastuvenergia allikate hulgas kahaneb – 50 %-lt 2008. aastal 40 %-ni 2020. aastal. Prognooside kohaselt on puudujääk 2025. aastal 200 miljoni m³ ja 2030. aastal 300 miljoni m³.

1.5 Komitee teeb ettepaneku kaasata puit olulise toorainena tooraineid käsitlevasse Euroopa juhtalatusse kooskõlas soovitudustega, mille komisjon esitas teatistes toorainete kohta. Sellega seoses tuleks eriti uurida taaskasutuse ja ringlussevõtu võimalusi.

1.6 ELi metsanduspoliitika peaksid toetama aktiivset metsa majandamist; konkreetsemalt soovib komitee, et Euroopa Komisjon peaks edendama lühikese raieringiga energiapuidu tootmist. Tuleks ka uurida meetmeid, et vältida tööstuslikuks kasutamiseks sobiva puidu kasutamist taastuvenergia tootmiseks.

⁽¹⁾ Allikas ELi uuring „ELi metsade kasvu ja kasutamise tõeline potentsiaal. EUwood”. Lk 45 peatükk 3.5 „Tuleviku nõudlus puiduenergia järele”: „... Puidu tarbimine energia tootmiseks kasvab eeldatavasti 346 miljonilt m³-lt aastal 2010 (3,1 EJ) 573 miljoni m³-ni (5 EJ) aastal 2020 ja võib jõuda 752 miljoni m³-ni aastal 2030 (6,6 EJ). Need tulemused põhinevad oletusel, et puiduenergia osakaal taastuvenergiast väheneb 50 %-lt aastal 2008 40 %-ni aastal 2020.”

1.7 Komitee rõhutab vajadust edendada aktiivselt keskkonnasäästlikke hooneid, milles kasutatakse keskkonnasõbralikke ja ressursitõhusaid struktuure ja menetlusi kogu nende elutsükli jooksul. Sellega seoses oleks kasulik, kui komitee koostöös komisjoni vastavate talitustega saaks toetada mõnda iga-aastast üritust – näiteks seminari – keskkonnasäästlike ehitiste ja projektide tutvustamiseks.

1.8 Komitee tervitab Euroopa Komisjoni asepresidendi Antonio Tajani ettepanekut võtta kasutusele „konkurentsivõimetest” enne kaubanduspartnerluslepingu sõlmimist ELi ja kolmanda riigi vahel. Komitee nõustub samuti, et tööstusliku konkurentsivõime mõjusid on vaja arvesse võtta ka kõigi muude poliitiliste algatuste puhul (näiteks energia-, kaubandus-, keskkonnakaitse-, sotsiaal- ja tarbijakaitse poliitika puhul) enne vastavate meetmete rakendamist.

1.9 Tootlikkuse suurendamiseks ja konkurentsivõime saavutamiseks vajab sektor töötajaid, kes on saanud koolituse kõige uuemate oskuste ja tehnoloogiate alal. Komitee tervitab tööstusettevõtete proaktiivset lähenemist seoses töötajate kaitsmisega kahjulike ainetega kokkupuutumise eest töökohal ja tervitab sektori pühendumist ametialase ja tööhõivekindluse tagamisele, töötajate tervise ja heaolu säilitamisele, oskuste ja pädevuste arendamisele ning töö ja eraelu ühitamise saavutamisele.

1.10 Edusammud puidutöötlemis- ja mööblitööstuse alaste teadus- ja innovatsiooniprojektide algatamise saavutamisel ELi tasandil on siiani olnud tähelepanuväärselt tagasihoidlikud. Et saada suuremat teadus- ja arendustegevuse toetust Euroopa puidutöötlemis- ja mööblitööstusele, peaks tulevastest programmidest võtma eraldi arvesse VKEd spetsiifilisi probleeme ja vajadusi.

1.11 Komitee meenutab, kui oluline on tugev koostöö tööstusettevõtete ja ELi/riigi valitsusinstiitutsioonide vahel võitluses võltsimise vastu. Seetõttu toetab komitee Euroopa standardpatendi loomist ja soovib „tootelehe” lisamist mööblitoodetele. Olulisel määral peaks abi olema ka autentimist hõlbustavate meetodite arendamisest. Komitee soovib ELil rakendada meetmeid riiklike tolliasutuste kompetentsi tõstmiseks ning korraldada „Euroopa/riiklik võltsimisvastane päev”.

2. Puidutöötlemis- ja mööblitööstusettevõtted Euroopa Liidus ⁽²⁾

2.1 Puidutöötlemis- ja mööblitööstus on elujõuline, jätkuvalt innovatiivne ja keskkonnasõbralik sektor. Selle käive oli umbes 221 miljardit eurot 2008. aastal ja tööhõivemäär 2,4 miljonit inimest enam kui 365 000 ettevõttes, millest suur enamus on VKEd. Mööblitööstuse arvele langeb peaaegu pool sellest käibest, järgnevad ehitusdetailide tootmine (19,3%), saeveskid (13,9%) ja puitplaatide tootmine (9,2%). Üldine finants- ja majanduskriis on avaldanud kogu sektorile väga

suurt mõju: 2008. ja 2009. aasta vahel langes käive üle 20%. Paberimassi- ja paberitööstus moodustab Euroopas teise osa metsaga seotud tööstusest: selle aastakäive on 71 miljardit eurot ning selles toodetakse 36 miljonit tonni paberimassi ja 89 miljonit tonni paberit.

2.2 Tööhõive osas langeb mööblitööstusele 51% kogu sektori tööhõivest. Kõige suurem töötajate arv on Itaalias, kus kõnealusel sektoril on 363 000 töökohta, järgnevad Poola, Saksamaa, Hispaania ja Ühendkuningriik. ELi uutest liikmesriikides on antud sektoris tööl eriti palju inimesi: kogu tööhõives on puidutöötlemisettevõtete töökohtade osakaal 34%. Puidutöötlemis- ja mööblitööstuse sektori töökohtad paiknevad sageli kõrvalistes, vähemarenenud tööstusega või mahajäänud piirkondades ja annavad seetõttu olulise panuse vastava maakoha majandusellu. Paberimassi- ja paberitööstus annab 235 000 otsest ja 1 miljonit kaudset töökohta. 60% töökohtadest asuvad maapiirkondades.

2.3 Kuna kõnealusel sektoril kasutatakse peamiselt taastuvat toorainet ja on tõestanud oma jätkusuutlikkust, siis on ta üks väljaistvamaid eeskujusid rohelises majanduses, mis on ELi üks peamisi tulevikueesmärgi. Paberimassi- ja paberitööstusel on samuti head keskkonnasõbralikkuse näitajad. Mis puutub toorainesse, siis pool paberi tootmiseks kasutatavatest kiududest tuleb ringlussevõetud. Teise poole päritolu näitab head ressursikasutust: 20-30% kiududest on pärit teiste tööstuste jääkidest, harvendusraidest tuleb 40-60% ja ainult 20-30% lõppraidest.

2.4 Kahjuks on ELi poliitikate ja algatuste teatud osade vahel praegu mõned põhimõttelised ebakõlad, millel on tõsised tagajärjed metsatööstuse konkurentsivõimele ja kasumlikkusele. Euroopa puidutöötlemis- ja mööblitööstuses avaldab puidule teravat konkurentsivõime taastuvenergia sektor, kus toetuste ja muude meetmete abil soodustatakse biomassi kasutamist (puit on üks peamisi kütuseid, mida biomassi tootmiseks kasutatakse). On ka probleeme seoses investeeringute, teadusuuringute, koolituse, hariduse ja noorte töötajate ligimeelitamisega. Riigihangetega seotud halduspiirangud avaldavad sektorile veel täiendavat survet.

2.5 Sektorile avaldavad konkurentsivõime madalate kuludega tähtsava majandusega riigid ning järjest arvukamad tehnilised kaubandustõkked. Peale selle ei ole mööblitööstuses tegemist mitte ainult raskustega puidu kui tooraine kättesaamisel, vaid ka dramaatilise hinnatõusuga, mis puudutab tooraineid nagu nahk, plastmass, looduslikud kiud ja naftaderivaadid.

2.6 Kui ELi instiitutsioonid ei tegele sellise õigusliku raamistiku arendamisega, mis ergutaks konkurentsivõimet, ega taga juurdepääsu puidutöötlemis- ja mööblitööstuse toorainele, siis satub kogu sektori tulevik küsimärgi alla.

(2) Allikas: European Panel Federation (EPF) 2009.-2010. aasta aruanne.

3. Taastuenergiat käsitlevate Euroopa Liidu õigusaktide mõju puidunõudlusele

3.1 Komitee tunneb tõsist muret mõju üle, mida komisjoni energia- ja kliimamuutuste pakett hakkab avaldama taastuenergiat allikate arengule ja puidu kui tööstuse tooraine kättesaadavusele. Komitee on pettunud selle üle, et ebasobivate taastuenergiatootmise toetuskavade tõttu, mis loodi kliimaeesmärkide saavutamiseks, on nüüd tulusam puitu otseselt põletada kui seda toodete valmistamiseks kasutada. See on avaldanud tõsist mõju puidutöötlemisettevõtete puiduga varustamise tingimustele ning nende ettevõtete üldisele tasuvusele ja konkurentsivõimele.

3.2 Komitee soovib komisjonil läbi viia põhjaliku uuringu, milles käsitletak metsatööstuse ja taastuenergia sektori (biomassi) puidutoormega varustamist. Komitee innustab komisjoni koostööd tegema metsa-/puidutööstusega, et pakkuda välja sobivaid ja konkreetseid meetmeid eelnimetatud probleemide lahendamiseks. Koostöö hõlbustamiseks soovib komitee moodustada mitteametlik neutraalne institutsioonidevaheline eksperdirühm „Puit kui kestlik tooraine“, kes oleks samuti ühenduses asjaomaste sidusrühmadega. Tööstuse muutuste nõuandekomisjon on loomulikult huvitatud selle eksperdirühma töös osalemisest.

3.3 Komitee toetab puidu- ja paberitööstusettevõtete üleskutset tasakaalustatud lähenemise järele puidupõhise biomassi energia kasutamisele, et vältida turumoonutusi töötleva tööstuse puidutoorme kättesaadavuse ja hinna osas. Tuleks samuti arvesse võtta, et paljud puitplaatitootjad on pidanud 2009. aasta juuni ja 2011. aasta juuni vahel tootmismahutusi vähendada – mitte majanduslikel ega tehnoloogilistel põhjustel, vaid pigem kättesaadava tooraine vähesuse tõttu.

3.4 Kuigi puidu biomassil on biomassiliikidest kaugelt kõige suurem võimsustihedus (energiavoog vattides ruutmeetri kohta), tuleks märkida, et see võimsustihedus on siiski väga madal ($0,6 \text{ W/m}^2$) ja näiteks puuküttega elektrijaam, mille paigaldatud tootmisvõimsus on 1 GW, võimsustegur 70 % ja muundamise kasutegur 35 %, eeldaks igal aastal puidutoorme kogumist umbes 330 000 ha pindalaga metsast ehk maatükilt, mille pindala on peaaegu $58 \times 58 \text{ km}^2$ ⁽³⁾. Euroopa taastuenergia eesmärkide saavutamiseks biomassi osatähtsuse osas oleks vaja 340-420 miljonit tihumeetrit puidu biomassi.

3.5 Taastuenergia allikate ja biomassi edendamise osas leiab komitee, et olulised on järgmised põhimõtted:

— liikmesriigid peaksid enne taastuenergia kasutamist edendavate meetmete rakendamist hindama oma taastuenergia

⁽³⁾ Vaclav Smil: Power Density Primer – Understanding the Spatial Dimension of the Unfolding Transformation to Renewable Electricity Generation, mai 2010

tegevuskavades energia tootmise otstarbeks kindlasti saadaoleva puidu biomassi hulka riigis või piirkonnas ja juba puitu toorainena kasutatavate puidutöötlemisettevõtete tootmismahutusi;

— et taastada loomulik tasakaal puidu materjalina kasutamise ja biomassi energiaks kasutamise vahel, tuleks vältida puidu otseselt põletamise toetamist;

— tuleks rakendada sobivaid meetmeid, et tagada puidujäätmete ning tootmisjäätmete optimaalne taaskasutamise ja ringlussevõtu määr;

— edendada astmelise kasutamise põhimõtet (toodete valmistamine, taaskasutus, parandamine ja ringlussevõtt, energiasalduse hindamine);

— Euroopa Liidu ja riiklikud institutsioonid peaksid edendama puidu ulatuslikumat kasutuselevõttu metsadest ja muudest allikatest ⁽⁴⁾ ning tuleks toetada lühikese raieringiga madal-metsa kasutamist biomassienergia tootmiseks.

3.6 Majanduslikust aspektist arvestatakse, et puidutoodete tööstuse pakutav lisaväärtus on 1 044 eurot ühe tonni kuiva puidu kohta ja biomassi tootmiseks kasutatava puidu puhul on see 118 eurot ühe tonni kohta. Tööhõive seisukohalt luuakse puidutoodete tööstuses ühe tonni kuiva puidu kohta 54 töötundi – bioenergia sektoris vaid 2 töötundi ⁽⁵⁾. Mis puutub süsinikuringesse, siis puidutoodete tööstus annab suuremat kasu tööhõive ja lisaväärtuse näol kui puidu otsene põletamine.

3.7 Puidutöötlemissektor on andnud paljude aastakümnete jooksul panuse säästvasse energiakasutamisse ja loodusvaradesse, olles teerajajaks taastuenergia tootmise alal. See on veel üks oluline panus kliimamuutuste leevendamisse.

3.8 Peale selle on suurt energiakokkuhoidu saavutatud investeeringutega tänapäevasesse seadmetesse ja menetlustesse, tootes enamiku tööstuslikuks puidutöötlemiseks vajalikust energiast puidu biomassist, mis ei sobi ringlussevõtu jaoks. Tõepoolest toodetakse kuni 75 % puidutoodete tootmiseks vajaminevast energiast puidujäätidest ja taaskasutatud puidust. Sektoris parandatakse ka pidevalt puidu ringlussevõtu määra tänu märkimisväärsetele investeeringutele innovatiivsetesse tehnoloogiatesse.

⁽⁴⁾ „Energiatootmiseks ette nähtud puidu ja puidujäätmete ulatuslikum kasutuselevõtt ja tõhusam kasutus”. Alalise metsakomitee II ajutise töörühma aruanne alalisele metsakomiteele, milles käsitletakse energiatootmiseks ette nähtud puidu ja puidujäätmete ulatuslikumat kasutuselevõttu ja tõhusat kasutust.

⁽⁵⁾ Tackle Climate Change: Use Wood. CEI-Bois publikatsioon, november 2006.

3.9 Puit on piiratud ressurss ja puidutöötlemistööstus püüab seda kasutada võimalikult tõhusalt. Viimase kahe aastakümne jooksul on sektoris välja arendatud logistilised võrgustikud ringlussevõetud puidu kogumiseks ja taaskasutamiseks. Komitee märgib aga siiski, et mitmetes liikmesriikides suunatakse väärtuslikud puiduressursid prügilatesse, mis on vastuolus Euroopa prügiladirektiivis (1999/31/EÜ) seatud eesmärkidega. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama Euroopa prügiladirektiivi nõuetekohast rakendamist, vältimaks tööstuslikuks või taastav-energia tootmiseks sobiva puidu raiskamist.

4. Puit on suurepärane, mitmeotstarbeline hoonete energiasäästu tagav lahendus

4.1 Energiatõhusus on Euroopa 2020. aasta aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia üks peamine element. Energiatõhusus on ka üks kõige kulutõhusamaid viise energiarvarustuse kindluse suurendamiseks ja kasvuhoonegaaside ning muude saasteainete heite vähendamiseks ⁽⁶⁾.

4.2 Hoonete osa energiatarbimisel on 40 % ja ELi CO₂-heites 36 %. Hoonete energiatõhusus on nii lühi- kui ka pikaajalises perspektiivis ELi kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisel määrava tähtsusega.

4.3 Ehitusmaterjalina saab puidu abil kulutõhusalt parandada hoonete energiatõhusust; paljude rahvusvaheliste teadusuuringute käigus on leidnud kinnitust, et puitkarkassiga hooned tekitavad vähem kasvuhoonegaaside heiteid kui teras- ja betoonkarkassiga hooned (vastavalt 26 % ja 31 %). Lisaks tõdeti elamuehitussektoris, et teras- ja betoonkarkassiga hooned tarbisid 17 % ja 16 % rohkem siseenergiat ning paiskasid õhku 14 % ja 23 % rohkem heiteid kui puitkarkassiga elamud. Seega saab antud sektor etendada olulist osa, saavutamaks Euroopa Komisjoni 2050. aasta tegevuskavas püstitatud eesmärk – vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid 2050. aastaks 80 %.

4.4 Komitee rõhutab vajadust propageerida keskkonnasäästlikke hooned, milles kasutatakse keskkonnasõbralikke ja ressursitõhusaid struktuure ja menetlusi kogu nende elutsükli jooksul: projekteerimisest ja ehitamisest, kasutamisest, hooldamisest, renoveerimisest ja lammutamisest. Edendada tuleks olulusringipõhist hindamist: selle käigus tehakse kindlaks, millisel materjalil on väikseim mõju globaalsele soojenemisele.

4.5 Komiteele valmistab pettumust asjaolu, et jätkuvalt esineb õiguslikke tõkkeid või puudulikust teadlikkusest tingitud takistusi, mis pärsivad puidu ja puidupõhiste toodete laiemat kasutamist ELi elamutes. Riiklikul tasandil tuleks võtta otsetarbekohaseid meetmeid selleks, et parandada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste teadmisi puidust kui ehitusmaterjalist. Lisaks on kohase hariduse, koolituse ja oskuste puudumine mitte üksnes puitu kasutavates tööstusharudes, vaid ka seonduvatel elualadel (ehitusinsenerid, arhitektid jne) veel üheks väga oluliseks takistuseks, mis ei luba suurendada puidu kasutamist ehitussektoris.

⁽⁶⁾ Energiatõhususe kava 2011, KOM(2011) 109 lõplik.

4.6 Kahjuks ei leia puidu positiivne roll elamuehituses praegu kehtivates keskkonnahoidliku ehituse hindamissüsteemides alati täielikku tunnustamist. Mõned süsteemid on töötanud isegi puidu kasutamise vastu. Seepärast kutsub komitee üles kasutama üldtunnustatud olulusringipõhist metoodikat, mis võtab arvesse konkreetse ehitusmaterjali eelised ja puudused, sh süsinikdioksiidi säilitamise.

4.7 Puidust toodete kasutamise edendamine on keskkonnasõbralikem valik: kui Euroopa kasutaks täielikult ära puidu võimalused ehitussektoris (võime süsinikku talletada ja asendada), võiks CO₂-heide väheneda 300 miljonit tonni (15–20 %) ⁽⁷⁾. Komitee märgib, et keskkonnasõbralikud ehitusmaterjalid aitavad hoonetes saavutada märkimisväärset energiasäästu.

4.8 Silmas pidades käimasolevaid arutelusid kliimamuutuste üle, eriti aga maakasutuse, maakasutuse muutmise ja metsanduse üle, kutsub komitee ametkondi üles:

— tunnustama puidutooteid süsinikuvaramuna ⁽⁸⁾;

— innustama selliste materjalide kasutamist, mis toimivad süsinikuvaramuna ja mille ökojalajälj ressurside kasutamise ja süsihappegaasiheidete osas oleks väiksem.

5. Maailmamajandus: puidutöötlemis- ja mööblitööstuse võimalused ja väljakutsed

5.1 Nüüdsel ajal ei kujuta geograafiline vahemaa endast kaitset konkurentsi eest.

5.2 Globaliseerumine on mitmeti mõjutanud Euroopa puidutöötlemis- ja mööblitööstust.

— Impordi surve odavama tootmisega riikidest, eriti Aasiast, mitte ainult selliste tarbekaupade nagu mööbel ja puidust põrandakatted (parkett ja laminaatparkett), vaid ka vineeri puhul, millega seoses on juba sisse viidud dumpinguvastane tollimaks. Vineeri ja mööbli hindadele avaldab tugevat survet esmajoonest Hiinast lähtuv konkurents.

— Hiinasse eksporditud palgid (pöök, tamm, pappel) tuuakse Euroopasse tagasi pool- või valmistoodekena. Hiina tolliameti andmetel oli 2010. aasta esimese nelja kuu palgiimport 11 miljonit m³, mis on 24 % rohkem kui 2009. aasta samal perioodil. 2009. aastal ulatus imporditud puidutoodete (selle sõna kõige rangemas tähenduses) väärtus 7 miljardi euroni. Hiina on juba aastaid olnud ELi suurim välismaine mööblitarnija. Alates 2008. aastast saabub üle 50 % Euroopa koguimportist Hiinast. Hiina mööbli import Euroopasse on praegu 46,9 % suurem kui 2005. aastal, kuid samas on mööbli kogueksport, kui maksumusest rääkida, praegu vaid 12,6 % suurem, mis rõhutab Hiina domineerimist.

⁽⁷⁾ CEI-Bois: www.cei-bois.org.

⁽⁸⁾ Dušan Vácha, TSU Internship, Harvested Wood Products, approaches, methodology, application, IPCC/NGGIP/IGES, Kanagawa, Jaapan, mai 2011.

5.3 Euroopa institutsioonid peaksid tagama võrdsed võimalused ja ühesugused turueeskirjad nii Euroopa tootjatele kui ka nende konkurentidele. Komitee tervitab Euroopa Komisjoni asepresidendi Antonio Tajani ettepanekut võtta kasutusele „konkurentsivõimetest” enne kaubanduspartnerluslepingu sõlmimist ELi ja kolmanda riigi vahel. Tulevikus peaksid EL ja kolmandad riigid tuginema mõjuhindamisele, mis teostatakse enne läbirääkimiste alustamist kaubandus- ja investeerimislepingute sõlmimise üle. Komitee nõustub samuti, et tööstusliku konkurentsivõime mõjusid on vaja arvesse võtta ka kõigi muude poliitiliste algatuste puhul (näiteks energia-, kaubandus-, keskkonnakaitse-, sotsiaal- ja tarbijakaitsepoliitika valdkonnas) enne vastavate meetmete rakendamist.

5.4 Kuna paljusid globaliseerimise mõjusid ei saa aeglustada ega vältida, peavad Euroopa puidutöötlemis- ja mööblitööstus arenema edasi uutes ja innovatiivsetes turusegmentides. Antud sektoris keskendutakse juba selliste konkurentsieeliste loomisele nagu:

- paindlik tootmine, mis võimaldab tooteid eritellimusel valmistada;
- kõrged kvaliteedinõuded ja tipptehnoloogia;
- ülihea disain;
- lisaks hinnapõhiste väärtustele ka muude väärtuste kujundamine (nt kaubamärgiarendus, ostukogemus jne);
- müügi- ja müügiärgsete teenuste integreerimine;
- kiire tarnimine ja minimaalne laoseis.

5.5 Seega on Euroopa tööstus keskendunud „igavesele” innovatsiooniprotsessile nii tehnoloogia, funktsionaalsuse kui ka esteetilise poole pealt. Äärmiselt innovaatilised ja originaalsed nišitoodete on olulised selleks, et konkureerida Hiina tööstusega, mis suudab nüüdseks toota igasuguseid kaupu palju odavamalt kui Euroopa.

6. Sotsiaalsed aspektid

6.1 Puidutöötlemis- ja mööblitööstus on tohutu surve all, mille on põhjustanud mitmed välised stressifaktorid, sh turu globaliseerumine, kiiremini toimuvad tehnoloogilised muutused ja hiljutine maailma finantskriis. Ülitähtis on uuesti keskenduda turustrateegiatele, et püsida konkurentsivõimelise ja jääda Euroopa majanduse oluliseks osaks. Täpsemalt on probleemid seotud

pensionikavadega, asjaoluga, et töötajate haridustase jääb alla keskmise, ning võimega ligi meelitada noori töötajaid (kes ka paigale jääksid) ja muuta kvalifikatsiooninõudeid. Tähelepanelikult tuleks jälgida tööjõu demograafilist arengut selles sektoris ja ennetavalt võtta parandusmeetmeid, et mitte seada takistusi tulevasele öitsengule.

6.2 Koolitatud oskustöölise olemasolu on väga oluline. Mööbli või puidutoodete tootmistsüklis nõutavad spetsiaalsed oskused võivad ette määrata konkreetse toote edu. Lisaks tava-pärasele mudelitele peab tööliste koolitamisel võtma aluseks ka uued turuvajadused ja tehnoloogia arengu.

6.3 Praegu valmistab muret puidutööstuse mitmete allsektorite vananev töötajaskond ja suutmatus noori ligi meelitada. Kuid sektor vajab töötajaid, kes on saanud koolituse kõige uuemate oskuste ja tehnoloogiate alal.

6.4 Tööstus teeb nende probleemide lahendamiseks koostööd valdkondlike organisatsioonide ja ametiühingutega,⁽⁹⁾ võttes tähelepanu alla ebapiisavad kutseoskused ja vajaduse noori töötajaid ligi meelitada. Sektori konkurentsivõime taastamise võtmetegur on tagada sektori nõudmisi rahuldava piisava hulga oskustöölise olemasolu. Koolitusasutuste õppekavad peaksid olema vastavuses tööjõu vajadustega.

6.5 Samuti on tööstusettevõtted teinud Euroopa Komisjoni toetusel tervise- ja ohutusvaldkondade parimate tavade projektide kaudu tööd selle nimel, et kaitsta töötajaid kahjulike ainetega kokkupuutumise eest töökohal. Projektid „REF-Wood” (formaldehüüdiga kokkupuute vähendamine puidutööstuses) ja „Less Dust” (vähem tolmu) on parimaks näiteks puidutööstuse võetud vastutusest luua oma töötajatele tervisele ohutu töökeskkond. Euroopa sotsiaalpartnerite eelnimetatud algatuste eesmärk on paremate töötingimuste tagamise abil parandada tööhõivet ja need peaksid viima mõjuhindamiseni, millega määratletaks edasised sammud sotsiaalpartnerite poolt seatud eesmärkide saavutamiseks. Puidutöötlemis- ja mööblitööstus peavad oluliseks tagada ametialane ja tööhõivekindlus, säilitada töötajate tervis ja heaolu, arendada oskusi ja pädevusi ning saavutada töö ja eraelu ühitamine. Komitee avaldab toetust sotsiaalhartadele, mis sätestavad töötajate ja tööandjate õigused ja kohustused ettevõtte tasandil.

6.6 Tähtis on rõhutada nende tööstusharude tohutu potentsiaali kohaliku tasandi keskkonnahoidlike töökohtade loomisel, seda tänu Euroopa puidu- ja mööblitööstuse taastuvale toorainele ja vähesele energiatarbimisele ning asjaolule, et need tööstusettevõtted paiknevad sageli maapiirkondades.

⁽⁹⁾ Vt näiteks Pfleiderer AG sotsiaalhart (PASOC), mis sõlmiti Saksamaal Frankfurtis Maini ääres 30. novembril 2010. http://www.pasoc.innopas.eu/fileadmin/docs/documents/sozialcharta/EN_IFA-PAG.pdf

7. Teadusuuringud ja innovatsioon

7.1 Selleks et tagada turvaline juurdepääs Euroopa teadus- ja arendusprogrammidele, on Euroopa puidutöötlemisector koos partneritega paberimassi- ja paberitööstustest ning metsaomanikega loonud metsandussektori tehnoloogiaplatvormi. Ehkki see on avardanud teadus- ja arendustegevust ELi tasandil, on edusammud puidutöötlemise ja mööblitööstuse alaste projektide algatamise saavutamisel ELi tasandil siiani olnud tähelepanuväärselt tagasihoidlikud, sest vaid vähestel VKEdel on vajalikke vahendeid neis osalemiseks.

7.2 ELi koostööprogrammid, näiteks ERA-NET, on tõestanud, et nad on paremini kohandatud VKEde vajadustele ja nad on pakkunud selle sektori ettevõtetele konkreetseid võimalusi.

7.3 Et Euroopa puidutöötlemis- ja mööblitööstus saaksid suuremat teadus- ja arendustegevuse toetust, tuleks ELi tulevastes teadus- ja arendustegevuse programmides võtta eraldi arvesse VKEde spetsiifilisi vajadusi, parandada nende juurdepääsu programmidele ja pidada silmas ettevõtete igapäevavajadusi.

7.4 Komitee kutsub sellest tulenevalt Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles neid märkusi arvesse võtma ning vaatlema neid ELi teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise ühise strateegilise raamistiku arendamise rohelise raamatu üle peetavate avalike arutelude valguses. Lisaks innustab komitee Euroopa institutsioone kaaluda uusi algatusi, et anda tuge mittetehnoloogilise innovatsiooni arengule.

7.5 Innovatsioon areneb orgaaniliselt, seda ei saa käsu korras esile kutsuda. Siiski saavad liikmesriikide ja Euroopa ametiasutused innovatsiooniprotsessi toetada raamtingimustee abil, tänu millele on ettevõtetele kasulik oma aega ja raha tulevikku investeerida.

7.6 Euroopa toorainepoliitika on siiani keskendunud pigem kriitilise tähtsusega materjalidele kui muudele tooraine liikidele nagu puit ja ümbertöötatud paber. Eesmärgiga ületada ilmne tühik Euroopa Komisjoni poliitikas teeb komitee ettepaneku kaasata puit olulise toorainena tooraineid käsitlevasse Euroopa juhtalgausse kooskõlas soovustega, mille komisjon esitas teatises toorainete kohta.

8. Intellektuaalomandi õigused ja toodete võltsimine

8.1 Intellektuaalomandi õiguste kaitse ja tugevdamine peavad olema esmatähtsad, kui eesmärk on tagada ELi jätkuv konkurentsivõime maailmamajanduses, seda paljudes sektorites

levinud rahvusvahelise võltsimise ja piraatluse kiuste. Komitee rõhutab vajadust suurema koostöö järele tööstusomandi õiguste vallas, eelkõige Euroopa standardpatendi loomise kaudu.

8.2 Komitee meenutab, et tööstusettevõtete ja valitsusinstitutionide (nii Euroopa kui liikmesriigi tasandil) vaheline tugev koostöö on vajalik võitluses võltsimise vastu. See on tähtis, et pakkuda paremat toetust avaliku sektori ja tolliametite töötajate koolitamisele ning tõsta tarbijate teadlikkust. Olulisel määral peaks tulu tõusma ka autentimist hõlbustavate meetodite arendamisest, et aidata vahet teha ehtsa ja võltsitud toote vahel. Komitee soovib ELil rakendada meetmeid, et tõsta riiklike tolliasutuste suutlikkust võltsitud kaupade turu vastu võitlemisel.

8.3 Itaalia algatus, Riiklik võltsimisvastane päev, mida möödunud aastal tähistati *Confindustria* eestvedamisel Roomas ja mitmes teises Itaalia linnas, on hea tava näide. Komitee kutsub Euroopa institutsioone üles korraldama samasuguse ürituse Euroopa ja liikmesriikide tasandil.

8.4 Võltsitud mööbliesemed võivad olla kahjulikud tervisele või isegi eluohtlikud. Tugevdamaks intellektuaalomandi õigusi ja võitlemaks toodete võltsimise vastu teeb komitee seepärast Euroopa Komisjonile ettepaneku luua mööbliesemete „tooteleht“. Andmeleht peaks antama ostetud tootega kaasa, et tagada tootjate, edasimüüjate ja tarbijate kaubandussuhte vajalik läbipaistvus. Euroopa turul müüdavate mööbliesemete kohta peab olema kättesaadav vähemalt alljärgnev teave: toote ametlik nimetus või ühise tollitariifistiku kohane nimetus; tootja või importija ärinimi; toote päritolu; kõigi inimesele või keskkonnale tõenäoliselt kahjulike materjalide või ainete olemasolu; teave kasutatud materjalide ja tootmismeetodite kohta, kui neil on oluline mõju toote kvaliteedile võiomadustele; kasutamishüüand.

8.5 Komitee tõdeb, et mööbli- ja puidutöötlemistööstust tuleb kindlasti toetada majanduslike reformide abil, et innustada tootearendust rahvusvahelisel tasandil ja tagada aus konkurents. EL peaks samuti innustama tärkava turumajandusega riike oma riiklike süsteeme reformima, et kõrvaldada bürokraatlik saamatus või korvata regulatiivset või bürokraatlikku ebajärjepidevust, mis võib tollitariifides väljenduda. Samuti tuleb täiustada õigusraamistikku, et luua selge regulatiivne raamistik Euroopa ettevõtetele, kes soovivad kolmandate riikide turgudele investeerida.

Brüssel, 26. oktoober 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON